

Durnalar günü

«Durnalar günü» bayramı Azərbaycan Ornitojji Cəmiyyəti tərəfindən, Bonn Konvensiyası Katibliyi (CMS), Qlobal Ekoloji Fond (GEF), Beynəlxalq Durnalar Mühafizə Fondu (ICF) və Avropada durnalar üzrə işçi qrupun (PIJK) dəstəyi ilə həyata keçirilir. Rusiya, Ukrayna, Özbəkistan və Türkmənstanda artıq dördüncü ildir ki, qeyd olunan bu bayram ölkəmizdə ikinci ildir ki, qeyd olunur. Bir çox ölkələrdə, o cümlədən Azərbaycanın miqrasiyası dövrünə keçirilməsi payıza-durnaların miqrasiyası dövrünə təsadüf edir. Həmin dövrdə onlarda dəstələrə toplanır və cənuba doğru üz tuturlar. Digər ölkələrdə isə bayram onların qışlama yerlərinə gəlməsi zamanı qeyd olunur.

Bu gün durnaların bir çox növləri nadir hesab olunur. Şəhərlər, əkin yerləri, bataqlıqların qurudulması, kənd təsərrüfatı sahəsində kimyəvi birləşmələrin tətbiqi, brakonyerlik onları yaşama yerlərindən sıxışdırıb çıxarır. İnsanlar bu qeyri-adi, əsrarəngiz quşların biologiyasını öyrənməklə, onların mühafizəsini təmin edən qoruqlar yaratmaqla, heyvan saxlama yerlərində bəsləməklə və yenidən təbiətə qaytarmaqla durnaları qorumağa çalışır.

Durnaları qoruyun! Qoy onlar həmişə sizin üçün müqəddəs quşlar olaraq qalsınlar. Qoy onların səsi kiminsə üreyinin tellərini titrətsin, kimisə xeyirxahlıq etməyə tələsdirsin.

Azərbaycan Ornitojji Cəmiyyəti
2 mart 1986-cı ildə yaradılmışdır.
Missiyası: ekosistemdə quşların davamlı mövcudluğuna və onların qorunmasına kömək etmək, cəmiyyətdə quşlara olan marağı artırmaq.

Əsas məqsədləri: əhalinin ekoloji savadlandırılması yolu ilə quşların mühafizəsinə, öyrənilməsinə, sayının artmasına və samarlı istifadəsinə kömək etmək; quşların onların ekosistemində və insan həyatında rolu haqqında bilikləri yaymaq.

Fəaliyyətinin əsas istiqamətləri: quşların monitorinqi; əhali arasında və kütləvi informasiya vasitələrində quşlar haqqında biliklərin yayılması; nadir və məhvolma təhlükəsində olan quşların və onların yayılma ərazilərinin qorunması ilə əlaqədar tədbirləri işləyib hazırlamaq və həyata keçirmək; beynəlxalq ekoloji və ornitojji təşkilatlarla əməkdaşlıq.

Ünvan: bizim cəmiyyətimiz təkcə ornitoqları yox, həm də quşlarla maraqlanan vətəndaşları birləşdirir. Bizim ünvanımız: AZ 1073 Azərbaycan, Bakı şəhəri İ. Qutuqşını küçəsi 97/44

Tel: (+994 12) 510 15 26

web: www.aos.az

e-mail: info@aos.az

Miqrasiya edən və ya bəyən uşqlarında mühafizəni artırmaq üçün Bonn Konvensiyası Katibliyinin Beynəlxalq Durnalar Mühafizə Fondu və Qlobal Ekoloji Fondun maliyyə dəstəyi ilə dərc edilmişdir.
Bukletin məktəbi S. Popyan tərəfindən hazırlanmışdır. Dİ. Arçelidze, V. Markin, A. Ağayev, N. Ağayeva, N. Gernigovskiy və digər də Beynəlxalq Durnalar Mühafizə Fondunun arxivinə ald fotoşəkillərdən istifadə edilmişdir.
-13 - cü - nömrəyə əsasən dərc edilmişdir.

Ağ durna - yalnız Rusiya ərazisində yuvalayır, bu quşun qorunmasında əsas məsuliyyət məhz bu ölkənin üzərinə düşür. Bu, az saylı və yox olma təhlükəsində olan növlərdən biridir. Əvvəllər tundra və meşə-tundra zonalarını əhatə edən geniş yuvalama ərazisinin hal-hazırda kəsilməsi nəticəsində iki populyasiya min kilometrlik bir-birindən ayrılmışdır. Yəni yuvalada ağ durnanın sayı 3 minə yaxın, Qərbi Sibirdə, Ob çayında isə yalnız bir neçə cüt yuvalayır.

Quşun miqrasiya zamanı keçdiyi ərazilər və qışladığı ölkələr qorunmasında böyük əhəmiyyət kəsb edir. Kəç zamanı durnalar daha çox həssasdır. Yangınlar, brakonyerlik, kimyəvi çirklənmələr, qeyri-əlverişli iqlim onların miqrasiya yolunu çətin və təhlükəli edir.

Üç miqrasiya yolu ayırd edilmişdir-mərkəzi, qərbi və şərq.

Yakutiyanın şimalında yuvalayan ağ durna «Zalongo», «Momoqe», «Ksyanxay», «Kirçin» Milli qoruqlarında və Monqolustanda dayanaraq istirahət edir və şərq miqrasiya yolu ilə Çinin cənubundakı Poyanq gölünə uçar.

Ağ durnanın qərbi-sibir populyasiyası iki miqrasiya yoluna malikdir. Kunovat çayı və Kondon-Alım çayları arasında hövzəsində yuvalayan quşlar Qazaxıstana bir yolla uçurlar. Daha sonra bu yol ayrılır. Qərb miqrasiya yolu Xəzər dənizini əhatə edərək Həştərxan qoruğu, Dağıstan və Azərbaycanı keçərək İran ərazisində qurtarır. Burada ağ durna su quşlarının ənənəvi ovlandığı, «damğa» adlanan ərazilərdə qışlayır.

Mərkəzi miqrasiya yolu ilə uçan ağ durnalar Türkmənistan, Özbəkistan və eləcə də durnaların ovlanması ənənə hali olan Əfqanıstan və Pakistan ərazilərindən keçərək Hindistana çatır. Həmin yol nisbətən təhlükəlidir və bu yolla hərəkət edən quşların sayı son 15 ildə kəskin azalmışdır. Artıq üç ildir ki, Keoladeo Milli Parkında qışlama yerlərində ağ durnalar görünmür.

Ağ durna Beynəlxalq Təbii Mühafizə İttifaqının Qırmızı Siyahısına daxil edilmişdir və Azərbaycan Qırmızı Kitabının yeni nəşrinə salınması da nəzərdə tutulur.